

SIFFERBETECKNINGAR på LATIN

Kjell Weinius 2012

A Utseende**1) Grundtecken**

1	5	10	50	100	500	1000
I	V	X	L	C	D	M

Med utgångspunkt i dessa tecken erhålls andra tal på följande sätt:

2) Tecknen I, X, C kan upprepas högst tre gånger och ska då adderas.

2	3	20	30	200	300	2000	3000
II	III	XX	XXX	CC	CCC	MM	MMM

M kan upprepas flera gånger än tre. Tecknen V, L, D kan inte upprepas alls.

3) Om ett/flera tecken för ett mindre tal står efter ett tecken för ett högre tal, ska de adderas med det högre talet.

6	8	12	28	255	1353	2222
VI	VIII	XII	XXVIII	CCLV	MCCCLIII	MMCCXXII

4) Högst ett tecken (gäller I, X, C) för ett mindre tal kan stå före ett tecken för ett högre tal och ska då subtraheras från det högre talet.

4	9	40	90	400	900
IV	IX	XL	XC	CD	CM

Det mindre talet måste vara minst 1/10 av det högre. 99 kan alltså inte skrivas (IC), utan måste skrivas XCIX.

B Användningsområden (Läs ut!)

- 1) Namn på kungar, drottningar och liknande samt påvar: Karl XI, Elizabeth II, Ludvig XIV.
- 2) På byggnader för att ange bygg-/invigningsår : MDCIX.
- 3) Namn på personer med exakt samma namn i olika generationer (i USA): John D. Rockefeller IV.
- 4) Publiceringsår för böcker, produktionsår för filmer, etc.: Ben Hur MCMLIX
- 5) För att ange oxidationstal i kemin.
- 6) Timmarna på äldre/monumentala urtavlor.
- 7) Vid numrering av de sidor i en bok som föregår förstasidan (sidan 1), ofta innehållande innehållsförteckning och/eller viktiga anvisningar.

C Uppgifter

- 1) Hur skrivs vår nuvarande kungens namn officiellt? Carl _____ Gustaf.
- 2) Hur kommer vår tronföljerska att numreras? Viktoria _____.
- 3) Romarna hade alltså inget tecken för noll. Ta reda på etymologin till ordet "siffra"!
- 4) Vilka händelser i Roms historia inträffade nedanstående år? (a.u.c = ab urbe condita = från stadens grundläggning; a.u.c. I = 753 f.Kr.; A.D. = anno domini = i Herrens år = från vår tideräknings början)
a) a.u.c. DXXXVIII b) a.u.c. DCCX c) A.D. CDLXXVI d) A.D. MCDLIII
- 5) Vilka händelser i Sveriges historia inträffade nedanstående år?
a) A.D. MDXXIII b) A.D. MDCLIV c) A.D. MDCCCIX d) A.D. MCMLXVII
- 6) Nu kan du själv ange några årtal på det romerska sättet. Ditt födelseår? Året för din skolas invigning? Året när du slutar gymnasiet?
- 7) Hur kan man med det romerska siffersystemet bevisa att hälften av 12 är 7? (Ta det som ett skämt!)